

บันทึก

เรื่อง แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
(การใช้ที่ดินที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มาเพื่อก่อตั้งสถานี
บริการน้ำมันเชื้อเพลิง)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๔/๑๗๘๒๖ ลงวันที่ ๘
กรกฎาคม ๒๕๓๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ด้วยปรากฏว่า มีสถานบัน
เกษตรกรรมและเอกชนจำนวนหนึ่งยื่นคำขอใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อก่อตั้งสถานีบริการน้ำมัน
ซึ่งหากพิจารณาตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดกิจการอื่นที่เป็นการ
สนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา ๓๐ วรรคห้า แห่ง
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ แล้ว
ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ จึงขอหารือว่า การก่อกำเนิดสถานีบริการน้ำมันจะถือเป็นกิจการอื่นที่เป็นการ
สนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๓๐ วรรคห้า หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณา
ปัญหาข้อหารือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) แล้ว เห็นว่า กรณีนี้มีปัญหาที่จะต้อง
พิจารณาว่าสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจตามมาตรา ๓๐ วรรคห้า^๑ แห่ง
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ ที่จะจัดที่ดินที่ได้มาให้แก่สถาบัน
เกษตรกรรม เกษตรกรหรือบุคคลอื่นเพื่อใช้ก่อกำเนิดสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) เห็นว่า มาตรา ๓๐
วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ บัญญัติให้สำนักงาน

^๑ มาตรา ๓๐ วรรคห้า

ฯลฯ

นอกจากการจัดที่ดินให้แก่บุคคลตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ ส.ป.ก.มีอำนาจจัดที่ดินหรือ
อสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุคคลใดเข้า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์เพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุน
หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุ
เบกษาได้ ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองที่ดินที่คณะกรรมการเห็นควรซึ่งต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ส่วนหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไข ในการอนุญาตหรือการให้ผู้ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด
โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจจัดที่ดินหรือสงฆ์หรือทรัพย์สินให้แก่บุคคลใด เช่า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเช่าทำประโยชน์ เพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา ๓๐ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ ซึ่งประกาศดังกล่าวได้กำหนดกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่า หมายความว่า กิจการใดบ้าง (ข้อ ๑)^๒ เช่น กิจการที่ส่งเสริมหรือประกันราคาพืชผลการเกษตรหรือลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร เป็นต้น (ข้อ ๑.๒) และหากมีปัญหาเกี่ยวกับประเภทกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ก็ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่จะพิจารณาวินิจฉัย (ข้อ ๓)^๓

การขอก่อตั้งสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงในที่ดินที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มาจะเข้าลักษณะเป็นกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฉบับดังกล่าวหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไปว่า สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงนั้นมีรูปแบบและลักษณะประการใด เช่น บริเวณที่จะขอก่อตั้งสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงอยู่ในบริเวณชุมชนเกษตรซึ่งไม่มีแหล่งจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงอื่นตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง หรือราคาน้ำมันเชื้อเพลิงถูกกว่าสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงอื่น (ในกรณีนี้จะต้องพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายในการไปหาซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงจากแหล่งอื่นมาประกอบด้วย) วัตถุประสงค์หลักเพื่อจะจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงให้แก่เกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ หรือประเภทของน้ำมันเชื้อเพลิงที่จำหน่ายส่วนใหญ่เป็นประเภทที่ใช้กับเครื่องจักรในการเกษตร หรือรถขนส่งพืชผลเกษตรกรรม เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ตามข้อ ๓ ของประกาศดังกล่าว และหากได้พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วเห็นว่า กิจการของสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงดังกล่าวทำให้เกิดความสะดวกแก่เกษตรกรในการประกอบเกษตรกรรมหรือเกษตรกรสามารถซื้อน้ำมันในราคาที่ถูกลงกว่า

^๒ ๑. กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้หมายถึงกิจการดังนี้

๑.๑ กิจการทางวิชาการเกษตร การสาธิต การทดลอง เพื่อประโยชน์ทางการเกษตร

๑.๒ กิจการที่ส่งเสริม หรือประกันราคาพืชผลการเกษตร หรือลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร

การเกษตร

๑.๓ กิจการที่เป็นข้อตกลงร่วมกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในการดำเนินการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร

๑.๔ กิจการที่เป็นการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิต การจำหน่าย และการตลาดให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

^๓ ๓. กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับประเภทกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาวินิจฉัย

แหล่งจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงอื่น ๆ ฯลฯ เป็นต้น แล้ว กรณีดังกล่าวก็อาจถือได้ว่าการก่อตั้งสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงก็เป็นการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรตามข้อ ๑.๒ ของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ เพราะฉะนั้น การก่อตั้งสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงก็เข้าลักษณะเป็นกิจการอื่นที่สนับสนุนการปฏิรูปที่ดินตามข้อ ๑ ของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมก็ย่อมมีอำนาจที่จะจัดที่ดินให้แก่สถาบันเกษตรกรเกษตรกรหรือบุคคลอื่นเพื่อใช้ก่อตั้งสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงดังกล่าวได้

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๓๙